

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 27 februari 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1939 församlade revisorers framställning i fråga om effektivare indrivning av vissa utskylder samt skärpt kontroll däröver.

(1:a avd.)

Riksdagens år 1939 församlade revisorer hava i sin berättelse under § 28 meddelat vissa av dem gjorda iakttagelser angående restförda utskylder samt indrivningen av desamma. Revisorerna hava efter en undersökning av förhållandena i hela landet angivit ett flertal exempel på huru indrivningsväsendet och kontrollen däröver för närvarande funktionerade samt framhål- lit att åtgärder för en förändring måste anses önskvärda (Del I sid. 100—119).

Sina allmänna synpunkter på denna fråga hava revisorerna sammanfattat sålunda.

Av de anförda exemplen synes det revisorerna tydligt framgå, att tillräckligt snabba och effektiva åtgärder ofta icke vidtagits för indrivning av restförda kronoutskylder. Ett dröjsmål med indrivningen, när den skattskyldige första gången uppförts på restlängd, kan — enligt vad revisorerna i ett stort antal fall konstaterat — medföra stora svårigheter för de restförda att å föreskriven tid fullgöra senare skatteinbetalningar och därigenom för framtiden bättre ordna skattebetalningen. Att verkställda avbetalningar icke varit tillräckliga har även i sin ordning bidragit till att den skattskyldige icke kunnat komma å jour med senare skatteinbetalningar.

De av revisorerna gjorda iakttagelserna giva vid handen, att särskilda åtgärder äro nödvändiga för ernående av skyndsammare och effektivare indrivning. Härvid torde flera utvägar vara tänkbara. En av de verksamaste vore enligt revisorernas mening att förstärka den centrala skattekontroll, vilken nu utövas inom riksräkenskapsverket. Enligt vad revisorerna inhämtat har visserligen riksräkenskapsverket under senare år vid flera tillfällen påtalat brister, som gjort sig gällande i fråga om skatteindrivningen, men någon mera systematiskt ordnad kontroll har ej varit möjlig att åstadkomma. För att jämväl bereda riksdagens revisorer tillfälle att överblicka indrivningsarbetet vore det önskvärt, att i riksräkenskapsverkets instruktion infördes skyldighet för ämbetsverket att årligen till revisorerna avgiva redogörelse över senaste budgetårs skatteindrivningsresultat. Det må här omnämnas, att restantierna av de å kronodebetsedel uppförda restskyldsbeloppen den 31 augusti 1939 uppgingo till sammanlagt omkring 35,000,000 kronor.

Vid sin granskning hava revisorerna icke kunnat undgå att uppmärksamma, att ett stort antal personer i ansvarig ställning inom statlig och kommunal förvaltning funnits uppförda å restlängd. Särskilt anmärkningsvärt finna revisorerna, att bland dessa finnas åtskilliga personer, vilka i en eller

annan form hava att taga befattning med ledningen och verkställandet av skatteindrivningen samt kontrollen däröver. Det är ägnat att hos allmänheten undergräva respekten för statens auktoritet, att tjänstemän, som å statens vägnar skola bevaka det allmännas rätt med avseende å utskyldernas uttagande, själva icke fullgöra sina skyldigheter såsom skattebetalare.

Det spörsmål, som revisorerna här ovan upptagit, är ett samhälleligt intresse av så betydande vikt, att revisorerna samtidigt som de för riksdagen framlägga resultatet av den nu gjorda utredningen ävensom sina synpunkter på frågan ansett sig böra påkalla direkta åtgärder från riksdagens sida för vinnande av rättelse på detta område.

Under § 29 av berättelsen hava revisorerna vidare till särskild behandling upptagit vissa frågor, som beröra indrivningen av utskylder i Norrbottens län, och därvid anfört åtskilliga fall, då kontrollen över indrivningen icke syntes dem vara tillfredsställande (Del I sid. 119—122).

Revisorerna hava i detta hänseende sammanfattningsvis anfört följande.

Den av årets revisorer verkställda granskningen av vissa uppboordsredogörelser har givit vid handen, att restindrivningen av kronoutskylder i Norrbottens län ofta skötts på ett synnerligen otillfredsställande sätt.

Vad särskilt beträffar Nederluleå landsfiskalsdistrikt måste revisorerna finna förhållandena beträffande indrivningen synnerligen anmärkningsvärda. Förutom att restindrivningen i nämnda distrikt icke synes hava handhåfts med tillbörlig omsorg, har redovisningen i balanslängderna varit bristfällig och de lämnade uppgifterna rörande vidtagna indrivningsåtgärder samt hinder, som mött vid indrivningen, i många fall rent av vilseledande.

Det sätt, på vilket indrivningen av restförda utskylder i Norrbottens län övervakats av länsstyrelsen, synes revisorerna även giva anledning till allvarliga erinringar. Det måste vidare anses i hög grad olämpligt, att en länsassessor på landskontoret, vilken det åligger övervaka att uppboord, indrivning och redovisning av kronoutskylder å rätt tid och i stadgad ordning verkställas, under flera år restförts för icke obetydliga utskyldsbelopp. Nämnas må, att denne tjänsteman — utöver sin fasta avlöning — uppburit avsevärda extra inkomster, under senaste tre budgetår mellan 3,898 och 8,332 kronor årligen, för arbete i olika beskattningsnämnder.

Vad sålunda förekommit hava revisorerna velat bringa till riksdagens kännedom.

Förklaringar hava avgivits av riksräkenskapsverket (Del II sid. 153—155) ävensom av länsstyrelsen i Norrbottens län (Del II sid. 155—163).

Riksräkenskapsverket har därvid i fråga om erinringarna under § 28 framhållit, att ämbetsverket tidigare haft uppmärksamheten riktad på behovet av åtgärder för åvägabringande av ett effektivare indrivningsväsende, men att för vinnande av detta ändamål bland annat krävdes en utökning av gransknings- och inventeringsverksamheten genom riksräkenskapsverket, något som förutsatte en personalförstärkning, som ämbetsverket dittills ansett sig sakna utsikt att kunna erhålla. Någon förstärkning av den personal, som stått till förfogande för övervakningen av skatteindrivningen, hade icke under de senaste åren ägt rum. För närvarande övervakades skatteindrivningen inom riksräkenskapsverket av ett kvinnligt biträde och en revisor, vilken senare dock endast delvis kunnat disponeras för undersökningar i

nämnda hänseende. Någon systematisk granskning av längderna hade därför icke varit möjlig. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning torde det för att kunna få en riktig bild av indrivningsverksamhetens bedrivande erfordras att en jämförelse gjordes emellan å ena sidan den debiterade skatten och å andra sidan influtna, avkortade och avskrivna samt restförda belopp, dels ock mellan det sålunda framkomna resultatet och motsvarande förhållanden inom andra jämförbara distrikt. En skärpning av kontrollen syntes för den skull förutsätta upprättandet av en fortlöpande statistik över indrivningsverksamheten samt en förstärkning av personalen å riksräkenskapsverkets skattekontor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i sin förklaring upptagit till behandling och lämnat ingående uppgifter rörande anledningarna till de av revisorerna framställda detaljerinringarna beträffande skatteuppbörden inom länet. Länsstyrelsen har framhållit, att den tidsperiod, för vilken revisorerna verkställt sin granskning och på vars resultat de byggt sina anmärkningar, innefattade även den lågkonjunktur, som vore den hårdaste, som på långa tider drabbat vårt land och för vilken särskilt Norrbottens län varit utsatt. Vidare har länsstyrelsen erinrat om att, med hänsyn till arbetslöshetsförhållandena och befolkningens ofta ekonomiskt svaga bärkraft, länets befolkning ofta vore synnerligen illa ställd. Länsstyrelsen har tillagt, att den städse känt sitt ansvar att på det sätt, som enligt dess mening bäst gagnat det allmänna, i detta hänseende fullgöra sina åligganden samt att det förefölle, som om kärnan i revisorernas anmärkningar ytterst komme att vila på olika uppfattningar om vilka former för skatteindrivningen, som gäve de bästa resultaten. Utan att vilja bestrida att fel eller försummelse i ett eller annat fall förekommit ansåg sig länsstyrelsen dock böra vända sig mot att en generalisering av förhållandena på detta område i Norrbottens län ägde rum.

Riksräkenskapsverket har å sin sida ifråga om förhållandena inom Norrbottens län meddelat, att verkställd granskning av balanslängderna för länet föranlett åtskilliga framställningar till länsstyrelsen beträffande uppbörden i skilda distrikt samt att av de inkomna förklaringarna framginge, att vederbörande i många fall underlätit att i god tid vidtaga effektiva indrivningsåtgärder.

Det av riksdagens revisorer upptagna spörsmålet om åstadkommande av snabbare och effektivare åtgärder för indrivning av restförda kronoutsylder synes utskottet vara av den art, att det påkallar särskild uppmärksamhet från riksdagens sida. Revisorerna hava även framhållit, att detta spörsmål är ett samhälleligt intresse av betydande vikt samt att de funnit den verkställda utredningens resultat föranleda dem att påkalla direkta åtgärder från riksdagens sida för vinnande av rättelse på detta område. Jämväl utskottet har kommit till den uppfattningen att sådana missförhållanden kommit till synes, att åtgärder måste vidtagas för vinnande av en bättre ordning i fråga

Utskottet.

om skatteinbetalningen. Vad revisorerna anfört har givit utskottet anledning föreslå, att riksdagen begär att Kungl. Maj:t redan till innevarande års riksdag framlägger förslag till effektivare skatteindrivning och skärpt kontroll däröver. I den mån detta kräver en ökning av den personal, som nu tages i anspråk för kontrollen inom riksräkenskapsverket, synes detta böra bedömas med hänsyn till att det här är fråga om synnerligen betydande belopp. Revisorerna hava i detta avseende meddelat, att summan av restantierna beträffande de å kronoskattsedel upptagna skatterna och allmänna avgifterna uppgår till ej mindre än 35,000,000 kronor. Det finnes vid sådant förhållande anledning förvänta att dylika kontrollkostnader inom kort visa sig vara räntabla. Till bestyrkande härav vill utskottet även meddela, att, enligt vad utskottet erfarit, redan den omständigheten att riksdagens revisorer genom sin verkställda utredning fäst uppmärksamheten på de i vissa fall mycket anmärkningsvärda förhållanden, som här förelegat, medfört att skatteindrivningens betydelse under de senaste månaderna mera uppmärksammats och att den också vunnit i effektivitet.

Utskottet är av den uppfattningen, att skyndsamhet här är av särskild betydelse, och att av vederbörande myndigheter, exempelvis statskontoret och riksräkenskapsverket, ett åtminstone preliminärt förslag på detta område bör kunna snabbt utarbetas och framläggas för årets riksdag. Sedan riksdagen beretts tillfälle att yttra sig, böra bestämmelser i ämnet snarast möjligt meddelas genom Kungl. Maj:ts försorg.

I detta sammanhang vill utskottet fästa uppmärksamheten på att, enligt vad som framgår av revisorernas utredning, ett stort antal personer i ansvarig ställning inom statlig och kommunal förvaltning funnits uppförda å restlängd samt att åtskilliga av dem i en eller annan form haft att taga befattning med ledningen och verkställandet av skatteindrivning och skattekontroll. Utskottet ansluter sig helt till revisorernas uppfattning, att dylika förhållanden äro ägnade att hos allmänheten upphäva respekten för statens auktoritet och att det måste krävas, att tjänstemän, som å statens vägnar skola bevaka det allmännas rätt härutinnan, själva klanderfritt fullgöra sina skyldigheter såsom skattebetalare. Även i detta hänseende anser utskottet, icke minst med tanke på att under liknande förhållanden förtroendemän ansetts icke kunna fortfarande bibehålla ställning såsom sådana, särskilda bestämmelser böra meddelas till förebyggande av dylika missförhållanden. Ytterligare anser sig utskottet böra i samma syfte fästa uppmärksamheten på att av vederbörande överordnade skattemyndigheter till dem, som ytterst bära ansvaret för indrivningen hos skattebetalarna, ej lämnas sådana direktiv, att indrivningsmännens ansvar avtrubbas. Enligt vad utredningen givit vid handen torde ett påpekande härav vara erforderligt.

Vad därefter särskilt beträffar den av revisorerna för sig behandlade frågan om skatteinbetalningen i Norrbotten och om det bemötande av erinringarna som länsstyrelsen därstädes framställt vill utskottet betona, att särskilda hänsyn givetvis måste tagas till en befolkning, som är i ekonomiskt hänseende illa ställd samt lider under svår arbetslöshet, men utskottet måste

särskilt under hänvisning till vad riksräkenskapsverket meddelat göra gällande att dylika hänsyn icke få tagas till intäkt för att även personer i bättre ekonomisk situation få kvarstå å restlängd utan att omedelbart indrivningsåtgärder vidtagas. Enligt vad utskottet inhämtat hava i detta hänseende befogade skäl till erinran förelegat. Utskottet vill dock även meddela, att under den senaste tiden skattebetalningen synes hava förbättrats inom Norrbottens län.

Slutligen vill utskottet understryka önskvärdheten av att, såsom revisorerna framhållit, anordningar vidtagas så att riksdagen årligen kan i revisionsberättelsen erhålla fortlöpande summariska uppgifter rörande skatteinbetalningens resultat.

Vad sålunda anförts har givit utskottet anledning föreslå,

att riksdagen, i anledning av vad riksdagens revisorer anfört beträffande behovet av en effektivare skatteinbetalning och skärpt kontroll däröver, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till prövning av innevarande års riksdag framlägga förslag till vinnande av effektivare åtgärder i fråga om betalningen och redovisningen av å kronoskattsedel upptagna utskylder ävensom till den förstärkning av kontrollen på detta område, som i samband därmed prövas erforderlig.

Stockholm den 27 februari 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Fältenborg, *Ström* i Lidköping, *Lindström*, *Carlström*, *Larsson* i Varberg, *von Heland* och *Andersson* i Rixö; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Svensson*, *Andersson* i Prästbol, *Ward*, *Isacsson*, *Persson* i Tidaholm, *Hansson* i Rubbestad, *Lundberg*, *Wallentheim* och *Bergvall*.